

Helena Wiórkiewicz

"Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki" : wystawa w Muzeum Niepodległości w Warszawie

Niepodległość i Pamięć 9/1 (18), 285-292

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Helena Wiórkiewicz

„Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki”. Wystawa w Muzeum Niepodległości w Warszawie

W grudniu 2000 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłosił rok 2001 Rokiem Ignacego Jana Paderewskiego — pianisty, męża stanu, kompozytora. O uhonorowaniu Wielkiego Polaka zdecydowały przypadające dwa jubileusze: w 2000 roku — 140. rocznica jego urodzin, w 2001 — rocznica śmierci. Ogólnopolska inauguracja obchodów z udziałem gości z całego kraju odbyła się 16 lutego 2001 roku w Bydgoszczy, w noszącej imię artysty Filharmonii Pomorskiej; uroczystość uświetnił koncert orkiestry symfonicznej Filharmonii Pomorskiej pod batutą Jerzego Maksymiuka, która wykonała inspirowaną powstaniem 1863 roku monumentalną *Symfonię h-moll* Paderewskiego. W Filharmonii udostępniono też wystawę znaczków o Paderewskim, przygotowaną przez Poczta Polską oraz pamiątki po wielkim pianiście, jakie do tamtejszych instytucji trafiły różnymi drogami po zmarłym przyrodnim bracie Ignacego Jana — Józefie Paderewskim, który do śmierci mieszkał i pracował w Bydgoszczy¹.

Uchwałę sejmową i uroczystości w Bydgoszczy wyprzedziły wcześniejsze działania na rzecz uhonorowania osoby i zasług Ignacego Jana Paderewskiego, podjęte w Krakowie i Warszawie. Rozpoczął je Kraków, organizując wystawę i uroczystości w dniu 15 lipca 2000 roku, w 90. rocznicę odsłonięcia ufundowanego przez Paderewskiego Pomnika Grunwaldzkiego. Wydano też okazały album pt. *Kraków — Ignacemu J. Paderewskiemu*, autorstwa Małgorzaty Perkowskiej-Waszek, Piotra Boronia i Iwony Fischer.

W Warszawie uroczyste obchody 140. rocznicy urodzin Paderewskiego zainaugurowały w dniach od 5 do 9 listopada 2000 roku różne imprezy, które miały miejsce w Muzeum Ignacego Jana Paderewskiego i Wychodźstwa Polskiego w Ameryce Oddział Muzeum Na-

1 Ł. Wróblewski, *Przy dźwiękach Polonii. Za trzy dni inauguracja roku Paderewskiego*, „Gazeta w Bydgoszczy”, 14 II 2001, nr 38.

rodowego w Warszawie oraz w Muzeum Niepodległości w Warszawie; oba muzea współpracowały, przygotowując ekspozycje i imprezy. I tak, 5 listopada odbył się uroczysty koncert inauguracyjny w Muzeum Ignacego Jana Paderewskiego i Wychodźstwa Polskiego w Ameryce; wystąpił pianista Karol Radziwonowicz oraz Warszawscy Soliści Concerto Avenna pod dyrekcją Andrzeja Mysińskiego (w programie utwory Ignacego Jana Paderewskiego i *Koncert e-moll* Fryderyka Chopina).

W dniu 6 listopada została otwarta w Muzeum Niepodległości w Warszawie wystawa zatytułowana „Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki”; uroczystość uświetnił recital Elżbiety Nowotarskiej, która wykonała m.in. kilka pieśni Paderewskiego. 9 listopada odbyła się konferencja prasowa w Muzeum Ignacego Jana Paderewskiego i Wychodźstwa Polskiego w Ameryce oraz wernisaż wystawy pt. „Polak Miary Niepospolitej”; ekspozycja była udostępniana do 10 stycznia 2001 roku. 13 listopada w Muzeum Niepodległości miała miejsce promocja wspomnianego już albumu *Kraków Ignacemu J. Paderewskiemu*, z udziałem jego autorów oraz koncert Agnieszki Bąk i Macieja Piszka, którzy wykonali utwory Paderewskiego. Warszawskim uroczystościom patronowali: dyrektor Muzeum Narodowego w Warszawie Ferdynand B. Ruszczyc, dyrektor Muzeum Niepodległości w Warszawie Andrzej Stawarz, kurator Muzeum Ignacego Jana Paderewskiego i Wychodźstwa Polskiego w Ameryce Oddział Muzeum Narodowego w Warszawie Agnieszka M. Lipska, prezes Zarządu Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych SA Maciej Flemming, dyrektor Hotelu „Le Royal Meridien Bristol” Stig Castoe. Wsparcia finansowego w zorganizowaniu uroczystości udzieliły: Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych SA, Hotel „Le Royal Meridien Bristol”, Muzeum Narodowe w Warszawie, Biuro Zarządu m.st. Warszawy.

Przygotowana w Muzeum Niepodległości w Warszawie wystawa „Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki”, otwarta 6 listopada 2000 roku, była udostępniana do 6 lutego 2001 roku. Ekspozycja miała charakter historyczny, upamiętniała działalność społeczną i polityczną Paderewskiego — sławnego pianisty wirtuoza, kompozytora, a zarazem ofiarnego patrioty, ambasadora sprawy polskiej w latach I wojny światowej, jednego z głównych twórców Odrodzonej Rzeczypospolitej, który służbie dla Polski poświęcił talent, majątek, pozycję w świecie. Inspiracją wystawy był aforyzm, wpisany przez Paderewskiego na długo przed I wojną światową do jednego z paryskich albumów: „La patrie avant tout, l’art ensuite!” — „Najprzód Ojczyzna, a potem Sztuka!”.

Względy obiektywne — skromna przestrzeń ekspozycyjna — zdeterminowały syntetyczną projekcję. Wystawa zawierała ponad 140 różnego typu obiektów, pochodzących ze zbiorów kilkunastu muzeów, bibliotek i archiwów oraz ze zbiorów prywatnych. Zgromadzone na wystawie eksponaty — malarstwo, rysunki, grafika, plakaty i afisze, medale i plakietki, rzeźby, fotografie i pocztówki, dokumenty archiwalne i druki, pamiątki różne — to prawie w całości świadectwa życia i działalności Paderewskiego. Wiele z nich należało doń, znajdowało się w jego kolekcji. Warto tu przypomnieć, iż, zgodnie z testamentem Paderewskiego, zbiory, gromadzone przez lata w jego szwajcarskiej rezydencji Riond-Bosson, przekazane zostały Polsce i podzielone pomiędzy wiodące instytucje muzealne i naukowe. Znaczna ich część trafiła do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie i warszawskiego Archiwum Akt Nowych. Tam znalazły się bezcenne pamiątki i dokumenty po Paderewskim. One właśnie — zyczliwie nam wypożyczone przez te instytucje — stanowiły trzon naszej ekspozycji.

Wystawa składała się z dwóch części. Pierwsza była wprowadzeniem i przypominała tylko niektóre momenty z życia Paderewskiego z lat 1860–1909: miejsce urodzenia — Kuryłówkę nad rzeką Bohem na Podolu — utrwaloną w akwreli Napoleona Ordy; miejsca pierwszych solowych koncertów publicznych w miasteczkach: Szepietówka, Zasław, Ostróg na Wołyniu na litografiach Alojzego Misierowca według rysunków Napoleona Ordy; Instytut Muzyczny w Warszawie, w którym Paderewski odbył podstawowe studia (1872–1878) i był profesorem (1878–1881), przedstawiony w akwreli K. Tyssona; posiadłość Riond-Bosson niedaleko Morges, wielkie centrum życia polskiego w Szwajcarii w latach 1899–1940, na fotografiach; rysunki Hansa Schliessmanna i Bolesława Tomaszewicza, przedstawiające Paderewskiego przy fortepianie; niektóre programy koncertów i pierwodruki utworów muzycznych, m.in. *Elégie* (1884) — utwór poświęcony przez Paderewskiego pamięci jego pierwszej żony, Antoniny z Korsaków (1856–1880), zmarłej wkrótce po urodzeniu ich syna Alfreda; *Album de Mai* (1884); opera *Manru* do libretta Alfreda Nossiga, wystawiona w Dreźnie (prapremiera) 29 maja 1901 roku, we Lwowie (polska prapremiera) 8 czerwca 1901 roku, w Warszawie 24 maja 1902 roku.

Główna część wystawy obejmowała lata 1910–1941. W porządku chronologicznym ukazywała najważniejsze działania społeczne i polityczne Paderewskiego oraz wydarzenia z jego znaczącym udziałem. Sam Paderewski swe wejście w świat polityki wiązał z dwoma wydarzeniami z 1910 roku: odsłonięciem w dniu 15 lipca w Krakowie ufundowanego przez siebie pomnika Władysława Jagiełły dla uczczenia pięćsetnej rocznicy zwycięstwa grunwaldzkiego oraz udziałem w drugiej uroczystości patriotycznej — zorganizowanym we Lwowie w dniach 23–28 października obchodzie stulecia urodzin Fryderyka Chopina. „Wszystko to — wspominał stanowiło zwrot w moim życiu — otwierały się przede mną nowe horyzonty. Miałem już otwartą drogę do życia politycznego kraju, ale jeszcze nie byłem sobie pewien i nie zamierzałem z tego skorzystać. Jednakowoż było mi to przeznaczone”². Wydarzenia te ilustrowały na naszej wystawie m.in.: obraz Jana Styki z portretem Paderewskiego przemawiającego; miniatura Pomnika Grunwaldzkiego autorstwa J. Malesseta z około 1910 roku; medale i plakietki, wydane w „500. rocznicę pogromu Krzyżaków pod Grunwaldem”; pocztówki z cyklu pt. *1410 Grunwald 1910*; dyplom Członkostwa Honorowego dla Jana Ignacego Paderewskiego od XVIII Zjazdu Delegatów Związku Polskich Gimnastycznych Towarzystw Sokolich we Lwowie 16 października 1910 roku „za wspaniały dar uczyniony narodowi i za podniesienie tym darem nastroju całej Polski dla godnego obchodu wielkiej rocznicy Grunwaldzkiej”, ozdobiony przez Jana Stykę akwarelą i rysunkiem z przedstawieniem postaci Paderewskiego, Chopina oraz Pomnika Grunwaldzkiego. Uroczystości lwowskie przypominała fotografia Paderewskiego wśród uczestników I Zjazdu Muzyków Polskich we Lwowie, zwołanego w setną rocznicę urodzin Chopina oraz wydawnictwo ze słynną mową Paderewskiego o Chopinie, wygłoszoną 23 października 1910 roku w sali Starego Teatru im. F. Skarbka³, traktowaną przez artystę jako swoista deklaracja polityczna; eksponatom towarzyszył komentarz — tekst Paderewskiego o tym wystąpieniu: „Moim zdaniem, przemowa moja najzupełniej zastąpiła koncert. Choć nieświadome, ale było to moje pierwsze rzeczywiste

2 I. J. Paderewski, *Pamiętniki*, t. 2, Kraków 1972, s. 224.

3 I. Paderewski, *O Szopenie. Mowa wygłoszona na obchodzie Szopenowskim w Filharmonii dnia 23 października 1910*, Lwów 1911.

wystąpienie na gruncie politycznym, sam początek kariery, której w najśmielszych wyobrażeniach nie byłbym w stanie przewidzieć”⁴.

Następny wątek wystawy przypominał ogromną, ofiarną działalność humanitarną i polityczną Paderewskiego w latach I wojny światowej: z początku w Szwajcarii, w Vevey, wraz z Henrykiem Sienkiewiczem, na czele Komitetu Generalnego Pomocy Ofiarom wojny w Polsce, zawiązanego 9 stycznia 1915 roku, a potem w okresie od 15 kwietnia 1915 roku do 23 listopada 1918 roku w Stanach Zjednoczonych Ameryki niestrudzone orędowanie zarówno w kręgach polonijnych, jak i amerykańskich na rzecz sprawy polskiej oraz pomocy dotkniętych wojną rodaków w kraju. Działania w Szwajcarii dokumentował m.in. obraz Leona Kaufmanna, przedstawiający portret zbiorowy członków Komitetu Veveyskiego (około 1916), apel Komitetu do cywilizowanych narodów o poparcie słusznym dążeń Polaków do odzyskania niepodległości i pomoc humanitarną dla ofiar wojny, medal „Polonia Devastata”, bity na pamiątkę współdziałania dla dobra narodu Krakowskiego Komitetu Biskupiego z biskupem A. Sapiechą na czele z Komitetem Veveyskim. Wymowę eksponatów uzupełniał wartościujący tekst Władysława Pobóg-Malinowskiego: „W pierwszych tygodniach 1915 r. powstał tu — w Vevey — «Komitet Pomocy dla ofiar wojny w Polsce»”. Stojący na jego czele H. Sienkiewicz i I. Paderewski apelami do uczuć humanitarnych całego świata zdobywali środki materialne do walki ze skutkami straszliwych zniszczeń wojennych w Królestwie i Galicji (...). Zaslug Komitetu jednak nie można zamykać tylko w ramach akcji charytatywnej; apelując bowiem do świata o pomoc — musiał mówić o Polsce, stawiać mu ją przed oczy, tłumaczyć, wyjaśniać, pogłębiać pojęcia o niej, narzucać ją myślom i uczuciom. Światowy rozgłos nazwisk Sienkiewicza i zwłaszcza Paderewskiego sprawił, że polityczne rezultaty ich nacisku na opinię publiczną świata przerastały wielokrotnie wszystko, co dać tu w sumie mogły wszelkie inne emigracyjne polskie usiłowania z tego okresu”⁵. Imponującą działalność Paderewskiego i jego żony Heleny podczas wyjątkowego i najdłuższego tournée na ziemi amerykańskiej ilustrowały fotografie, ukazujące artystę przemawiającego na zgromadzeniach Polaków, na spotkaniach werbunkowych wśród Polonii amerykańskiej ochotników do Armii Polskiej, formowanej we Francji od czerwca 1917 roku, wizytującego obozy wojskowe Armii Polskiej, składającego wizytę prezydentowi Thomasowi Woodrowowi Wilsonowi w Białym Domu w Waszyngtonie w 1917 roku, działalność Polskiego Białego Krzyża wraz z założycielką i prezeską Heleną Paderewską, uczestnictwo Paderewskiego — wraz z Romanem Dmowskim (prezesem Komitetu Narodowego Polskiego w Paryżu) — w pierwszym Sejmie Wychodźstwa Polskiego w Północnej Ameryce w Detroit 26–30 sierpnia 1918 roku itd. W ekspozycji znalazły się plakaty propagandowe Polonii amerykańskiej, autorstwa Władysława Teodora Bandy, nawołujące do wstępowania w szeregi Armii Polskiej formowanej we Francji (rekrutacja na terenie Stanów Zjednoczonych trwała od października 1917 do lutego 1919 roku). Pokazano też pierwodruk ostatniej kompozycji Paderewskiego, z własnym tekstem, hymn bojowy *Hej, Orle Białe*, poświęcony powstającej Armii Polskiej, w Ameryce, medale z wizerunkami Józefa Hallera, generała i Naczelnego Wodza Armii Polskiej we Francji, odznakę — „Miecze Hallerowskie” — nadawaną żołnierzom-ochotnikom tej Armii, nadaną Ignacemu Janowi Paderewskiemu przez Kapitułę odznaki. Histo-

4 I. J. Paderewski, *Pamiętniki*, t. 2, s. 223.

5 W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski*, t. II, 1914–1939, Londyn 1967, s. 69.

ryczny przyjazd Paderewskiego z małżonką do Poznania w dniu 26 grudnia 1918 roku, związany z demonstracją polityczną, która dała początek Powstaniu Wielkopolskiemu, a także jego przyjazd tam 27 grudnia 1919 roku na uroczyste obchody pierwszej rocznicy zwycięskiego powstania prezentowały fotografie oraz pocztówki z cyklu *Powstanie Wielkopolskie 1918/1919* z ilustracjami Leona Prauzińskiego (1895–1940), malarza i uczestnika powstania.

Kolejny wątek wystawy przedstawiał Paderewskiego jako czynnego polityka odradzającego się państwa polskiego. Ukazywał triumfalne przyjęcie go w Warszawie w dniu 1 stycznia 1919 roku (przedstawione na rysunku Zygmunta Badowskiego), służbę na stanowisku Prezydenta Rady Ministrów oraz równocześnie ministra spraw zagranicznych (16 I – 9 XII 1919), delegata Polski (obok Romana Dmowskiego) na Konferencję Pokojową w Paryżu, jednego z głównych współautorów korzystnych dla Polski postanowień traktatu pokojowego z Niemcami, pod którym złożył podpis 28 czerwca 1919 roku w Wersalu, pierwszego delegata Polski do Ligi Narodów w Genewie i na Konferencję Rady Ambasadorów w Paryżu (1920–1921). Wystawa prezentowała współczesne tym wydarzeniom odezwy, afisze i plakaty, akwarele, rysunki i grafikę, fotografie, medale, unikatowe, wypożyczone nam przez Archiwum Akt Nowych materiały archiwalne, jak np.: Adres hołdowniczy nauczycieli i młodzieży szkół średnich, złożony Paderewskiemu, „Orędownikowi zjednoczenia Polski”, powiadamiający o przekazaniu mu do dyspozycji funduszu na obronę Ojczyzny (20 lutego 1919 roku)⁶; szkic *exposé* sejmowego (20 lutego 1919 roku)⁷; karta wejścia Paderewskiego — delegata pełnomocnego Polski na podpisanie Traktatu Pokojowego między Mocarstwami Sprzymierzonymi i Stowarzyszonymi a Niemcami w Sali Lustrzanej pałacu wersalskiego 28 czerwca 1919 roku⁸; paszport dyplomatyczny Rzeczypospolitej Polskiej Nr 1501 Ignacego Jana Paderewskiego, pierwszego delegata Polski do Ligi Narodów, z datą 29 grudnia 1920 roku⁹ itd. Należy też odnotować eksponowany album z fotografiami Jana Bułhaka pt. *Litwa*, z dedykacją Józefa Piłsudskiego dla Heleny i Ignacego Paderewskich z podziękowaniem „za żywe współczucie i współdziałanie” podczas operacji wileńskiej 1919 roku, Belweder 22 maja 1919¹⁰. Spośród licznych dowodów sympatii i wdzięczności okazanych Paderewskiemu ze strony społeczeństwa polskiego i Polonii amerykańskiej, najważniejszych przyznanych mu orderów, pokazaliśmy m.in. adres hołdowniczy „Ignacemu Paderewskiemu Zjednoczona Polska w hołdzie” (1 stycznia 1920 roku), ozdobiony akwarelą Tadeusza Noskowskiego, wręczony adresatowi przez delegatów stowarzyszeń i organizacji po jego ustąpieniu ze stanowiska premiera rządu i ministra spraw zagranicznych¹¹; Dyplom nadania Paderewskiemu Orderu Orła Białego 11 lipca 1921 roku¹²; Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski z Gwiazdą, Wielka Wstęga Orderu, nadany Paderewskiemu 2 maja 1923 roku¹³; model

6 Archiwum Akt Nowych (dalej: AAN), Archiwum Ignacego Jana Paderewskiego, sygn. 80.

7 Tamże, sygn. 798.

8 Tamże, sygn. 2.

9 Tamże, sygn. 3.

10 Ośrodek Dokumentacji Życia i Twórczości Ignacego Jana Paderewskiego przy Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, bez nr inw.

11 AAN, Archiwum Ignacego Jana Paderewskiego, sygn. 87.

12 Tamże, sygn. 5.

13 Muzeum Narodowe w Warszawie, nr inw. NPO 1266.

statku — dar Polaków z Bostonu z 15 stycznia 1928 roku z dedykacją „Ignacemu J. Paderewskiemu, który Polskę z morzem połączył”¹⁴ różne medale, plakety i rzeźby poświęcone Paderewskiemu.

W ostatniej części wystawy zasygnalizowano ponowny zwrot Paderewskiego ku polityce w latach trzydziestych oraz po wybuchu II wojny światowej. Znalazły się tutaj fotografie ilustrujące jego patronowanie tzw. Frontowi Morges, utworzonemu w lutym 1936 roku w Riond–Bosson (willi Paderewskich) przez Władysława Sikorskiego, Józefa Hallera, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego oraz gospodarza spotkania; także fotografie, ilustracyjne rysunki prasowe, wydawnictwa drukowane przypominały apelowanie Paderewskiego o pomoc dla Polski po klęsce wrześniowej, jego przewodniczenie Radzie Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej, powołanej w grudniu 1939 roku w Paryżu, następnie na ziemi amerykańskiej, patronowanie do ostatnich dni życia działaniom wiodącym do odzyskania utraconej przez Polskę niepodległości.

Muzealną opowieść o Ignacym Janie Paderewskim — polityku i polskim patriotcie, zamykały upamiętniające jego postać medale, portret rzeźbiarski dłuta Alfonsa Karnego i tekst wyznania ideowego Paderewskiego:

Poświęciłem całe życie dla mojej Ojczyzny.
Służyłem jej z całego serca, ze wszystkich sił (...).
To ona zawezwała mnie do służby (...)¹⁵.

Ekspozycję przygotowały: scenariusz i komisarz — Helena Wiórkiewicz, opracowanie architektoniczno–plastyczne — Jadwiga Bobrowska.

Wystawa została sfinansowana ze środków Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych SA, zaś towarzyszący jej katalog — ze środków firm: MTP Antoni Motor oraz DRESKA.

Prócz imprez wspomnianych na początku wystawie w Muzeum Niepodległości towarzyszyły wykłady, koncerty, projekcje filmu dokumentalnego *Paderewski* w reżyserii Bohdana Rączkowskiego, a w okresie od 20 listopada 2000 do 18 kwietnia 2001 roku przeprowadzony został konkurs dla uczniów gimnazjów i szkół średnich. Udział w konkursie wyrażał się w trzech formach: udziale w konkursie wiedzy, przygotowaniu eseju na temat „Ignacy Jan Paderewski”, przygotowaniu pracy plastycznej. Pierwszy etap konkursu przebiegał w szkole, w jego wyniku do Muzeum Niepodległości eseje dostarczyło 17 szkół, nadsyłając 39 prac, napisanych przez 42 uczniów; prace plastyczne dostarczyły 23 szkoły oraz Pracownia Malarstwa Pałacu Młodzieży w Warszawie, łącznie 93 uczniów; do udziału w drugim etapie wiedzy zgłoszenia przesłało 29 szkół, typując 82 uczniów. Drugi etap konkursu wiedzy odbył się 11 kwietnia 2001 roku; przystąpiło doń 71 uczniów z 25 szkół. W etapie trzecim — 18 kwietnia — uczestniczyło 7 uczniów. We wszystkich formach konkursu przyznano nagrody I, II i III stopnia oraz wyróżnienia. W dniu 23 kwietnia miało miejsce uroczyste zakończenie konkursu z udziałem licznie zgromadzonej młodzieży i jej opiekunów. Wystąpił pianista Karol Radziwonowicz oraz przewodniczący jury konkursu prof. dr hab. Marian Marek Drozdowski, który podsumował przebieg całego przedsięwzięcia oraz w pięknych słowach

14 Tamże, nr inw. 162204.

15 Cyt. za: M. M. Drozdowski, *Ignacy Jan Paderewski. Zarys biografii politycznej*, Warszawa 1979, s. 250.

przedstawił postać Ignacego Jana Paderewskiego. Zwycięzcom konkursu wręczono dyplomy, wartościowe nagrody książkowe, ich opiekunów także uhonorowano dyplomami. Po-konkursowa wystawa prac plastycznych trwała do 20 maja.

Uroczyste zakończenie Roku Ignacego Jana Paderewskiego odbyło się — pod patronatem Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych SA — w Muzeum Niepodległości w Warszawie w dniu 10 grudnia 2001 roku. Program obejmował spotkanie z Małgorzatą Perkowską-Waszek, autorką wielu publikacji o twórczości kompozytorskiej Paderewskiego, przygotowującą wydanie jego dzieł wszystkich oraz koncert muzyki Paderewskiego w wykonaniu pianisty Karola Radziwonowicza.

Dzięki połączeniu starań wielu osób i instytucji udało się zorganizować ekspozycje i uroczystości i w ten sposób uczcić Wielkiego Polaka, który na trwałe zapisał się „w dwóch całkowicie różnych dziedzinach: w sztuce i w polityce”¹⁶, „wygrał Polskę na fortepianie” (Jerzy Waldorff) i był „pierwszym wśród Polaków patriotą” (jak definiował siebie sam Paderewski i jak też definiowany był przez innych).

Otwarcie wystawy „Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki”

16 R. Wapiński, *Ignacy Paderewski*, Wrocław 1999, s. 6.

Fragment wystawy „Ignacy Jan Paderewski w świecie polityki”